

ALCOHOL I CULTURA POPULAR

Pere Tapias

Sembla que la cosa va anar més o menys així: els homes, per aconseguir treure profit d'aquest món on vivien, per lluitar contra el caos, el desordre i la foscor, van tenir la necessitat d'adreçar-se a un o uns éssers superiors, d'atribuir-los el bé i el mal, d'implorar-los clemència quan els vents no els eren favorables, de convertir-los en divinitats.

El paisatge per on es van bellugar aquestes divinitats i els homes, el decorat on es trobaven els déus i els humans, va quedar impregnat de tres coses: brogit, llum i alcohol.

Brogit de lluita, de cuirasses, d'espases, de càntics de glòria, d'udols per les derrotes. Un passeig pels mots de la *Iliada*, relat de la inevitable lluita contra el destí, us poden permetre esbrinar la quantitat de topades, d'escomeses, de brams, d'escriuiments i estrèpits que omplen el poema.

La llum, com la corda, el passadís invisible que lliga els homes i els déus. Per damunt de tots els atzars, per damunt de la vida i la mort, les divinitats manifestant-se amb una llum poderosa, feréstega, superior, una llum que aclapara l'ésser humà, que l'hipnotitza o que el sedueix.

Complementant el paisatge assetjat d'aldarulls i lluminositat celestial, apareix l'alcohol, és a dir, el vi. El vi lligat també als déus i als homes, però amb un paper fonamental: aproximar Déu als homes i els homes a Déu mitjançant el plaer i la festa.

De tots els déus de la mitologia grega, el del vi és conegut com el del cent noms.

Molta gent de coll alt i pensament tibet ha vist en l'alcohol el principi del desordre i de l'excés. I no va equivocada. El poble grec, savi i astut, entenia que de tant en

tant era necessària una pausa, un entreacte, una pauta per deixar-se anar, per lliscar per la pendent de la delectança, la diversió i la joia. El vi, l'alcohol, tenia totes les virtuts per ser la pomada més efectiva. I això fou. El vi es convertí en l'eix de les festes gregues. D'aleshores ençà ha plogut molt, ha caigut molta aigua, però encara es fan festes al voltant del vi, per exemple, les de la verema.

La cultura popular, que defuig de lleis i normatives, d'imposicions, però que manté uns codis que li proporcionen continuïtat, troba en el vi l'eina ideal per commoure els esperits apagats i abellir els fogosos, per ser el motor per a molts dels que participen a la festa. Perquè aquesta es la gràcia de l'alcohol: la multiplicat de funcions. No parlem només de les festes que tenen el vi com a protagonista, sinó de la seva presència en multitud de festes populars.

3

PARLEM DE...

SALVADOR PALOMAR

Però no voldria encerclar el vi només en el món de les festes i les celebracions. Desitjaria parlar-ne com a incitador de sociabilitat, de sensualitat, de poesia, de companyia. De saber colpir amb el seu color, olor i sabor gent molt diversa.

Perquè si bé el vi, com deia el bon amic Pere Grasses, en la història contraposa sempre dos efectes: l'equilibri i el risc; l'entonació i la disbauxa; la moderació i l'excés; la pau i el desesper; el remei i les amenaces; si bé és evident que l'alcohol ha provocat borratxeres —per això són mal vistes per segons qui les festes del vi— i èxtasi; si bé queda clar que amb l'alcohol, a voltes, totes les limitacions del comportament desapareixen, també és cert que gràcies a l'alcohol el més ric i el més l'humil caminen de bracet, s'abracen i es conforten mútuament.

En les pàgines que seguiran a aquestes paraules, s'explicaran mil i un lligams entre l'alcohol i la cultura popular, malgrat que segons el meu criteri penso que als Països Catalans les festes populars al voltant del vi són poques i massa prudents, crec que hi ha una manca de festes on l'alcohol sigui el rei. Considero que hi ha com una mica de prevenció, de por a l'alcohol. I és curiosa la cosa perquè som un país amb molta producció, som una grans venedors, fins i tot bevedors, però quan es parla de la o les festes del vi, ens encongim, girem el cap.

Però sempre hi ha excepcions, com, per exemple, aquest breviari

ARXIU CARUTXA

titulat *Poema Satíric contra el vici i la costum del Beure*, que s'obre amb una dècima que diu:

A darrera Santa Eulari,
s'ajunta un famós congrés,
d'Il·lustres aigordenters
qui perden es calendari.
Allà tenen dins s'armari
botella propi es vocals,
amb un arxiu de barrals
qui perpetua ses actes
i conté los Sagrats pactes
dels bevedors immortals.

I la cosa promet quan la segona dècima comença dient:

La noblesa de tal Junta,
pujant d'escaló, en escaló,
de bevedor, en bevedor,
fins a Noè se remunta.

Clar que moltes vegades l'alcohol xafa la festa, la capgira, però considero que aquell brogit, aquella llum grega, segueix present en el vi, en la beguda que ens fa sentir déus quan trona i llampega o ens fa sentir mendicants quan ens creiem que hem arribat a l'altra cara de la lluna.

En tot cas, tinguem sempre present aquell aforisme medieval que diu: «Després de la pluja neix l'herba, després del vi, les paraules». Doncs a beure, a construir paraules, després entonar-les, tot ben senzill i ben alegre.

Nota: El *Poema Satíric contra el vici i la mala costum del Beure* està editat per Editorial Moll (Palma de Mallorca, 1973).

Now disc :

Guaita i Balla

SERVIFOLK 96 211 21 77 / 609 60 03 23